

EDEBİ SOHBETLER

Fikret'in Aşk Şiirleri

YAZAN:

**Nihad Sami
BANARLI**

den, hattâ zarif sayılan, modası geçmemiş sözlerden olduğu için - samimi bir sevginin, tabii bir halk söyleyişiyle ifâdesi vardır.

Tevfik Fikret'in, kendisini, şu dünyaya içtimai ıztırapların haykırılması için gelmiş bir şair diye tanımaya başladığı yıllarda ise, ask duygularının böyle coşkun ifadelerine fazla zaman ayırmadığı görülür. Bu çağların şiirlerinde aşkın terennümü, bu konularda daha zarif, hele daha ağırbaşlı konuşmak isteyen ve böyle mevzuların hafifliğe müsait olmadığına inanan, ciddi bir ruhun söyleyişleri hâlinindedir.

Şairin (Sühâ ve Pervin) isimli fantastik diyalogu, aşk konusunda hayli zayıf ve biraz amatörece bir eserdir: Sevmek kabiliyetinin erkek gönlündeki mânevî duygularını ırttırıp incelttiği, bu eserin rûhudur. Bu eserde seven erkek, kadının maddî bir varlık olduğunu tanımasıyla unutulmuştur; gönüllü ince ürpertiyle dolar; aşkın hüznü ve hicran taraflarından hoşlanır; ve böyle bir gönülle yalnız hayâl âlemlerinde dolaşır. Kadın ise bu çeşit marazî duygulara yabancıdır. O, hayat dolu bir genç kızdır; yaşamak, hareket etmek, hayattan faydalanmak ister. Bu eserde erkek o kadar romantik, öyle hasta ruhludur ki, okuyan mısraların aşırı mecazılığı içinde, kadını hakta görmeye mecbur ka-

lr. Hele Sühâ'nun sevgilisiyle birlikte, karlı bir dağ tepesi gibi görünen beyaz bir buluta yükselmesi:

Âh, bir sarsar,
Anf sadme-i guulânesiyle bir kuvvet,
Dururken öyle habersizce, sanki bl-hareket,

Alıp götürse bizi...

gibi, bulutlara, âdeta, arkadan vurulacak şiddetli bir tekme ile yükselmek şeklinde istemesi, hayli garip ve zevkсіdir. Sühâ, açık sarı, uzun, darmadağın saçlarının dağılarak örttüğü beyaz alnında daimî bir infîâl kıvrımı ile, ağlar gibi mâî gözleriyle, hep bu bulutlarla meşgul olan ve bu yüzden sevgilisinin yüzünü bile göremiyen bir Servet-i Fünun devri sevdâlısıdır.

O kadar ki, bir aralık: "Niçin seviyoruz?..", diyen Pervin'in bu sözlerindeki hakikati anlamaz; bunu bir nükte zanneder. Çünkü o, sevdiği kızın yanında, onun ellerini bile tutmadan, usak hayal-

lere dalmakla, onunla sevdiğini sanmaktadır.

Bu şiirde Fikret, belki de kendi ruhunda yaşayan, maddî hırslardan uzak, ipince kadın sevgisini ve seven erkekteki hayâl inceliklerini terennüme çalışmış, fakat bereket versin ki ifâdesinde hemen hemen, böyle bir aşkı karikatürize eden bir lisan kullandığı için, kendini böyle acıip bir sevginin insanı olmak töhmetinden kurtarmıştır. Bu diyalogda hiç şüphesiz Pervin tipinin arzettiği, bütün o aşırı hayâllere yabancı kalan "hakikat", daha tabii ve daha kuvvetlidir. Bu esere "Hayâl ve Hakikat", gibi ikinci bir ad verilisi biraz da bu sebeple olmalıdır.

Fikret'in diğer aşk şiirleri içinde, onusz yaşayamayacağına inandığı "kadın", a karşı söylenen "Sen Olmasan.. şiiri, şairin sâde, samimî, fakat zama..lı olgunlaşan ağırbaşlı karakterine uygun bir aşk terennümüdür. Fikret, bu şiirin:

Sen olmasan... Seni bir lâhza görmesem yâhud
Bilir misin ne olur?
Semâ, güneş ebediyyen kapansa,
belki vücüd
Bu leyl-i serd ile bir çâre-i teennüs arar,

Ve bulur: /
Fakat o zulmete mümkün müdür alıştırmak
Bütün güneşle, semâlarla beslenen rûbu,

Bu rûh-ı mecrûhu gibi mısralarıyla, insan vücudunun, semâsiz, güneşsiz, ebedî bir "soğuk gece", ye dahi belki bir alışma çâresi bulabileceğini düşünür. Fakat böyle, güneşle, semâlarla beslenen "insan rûhu.. nun, o ebedî karanlığa alışmasını mümkün göremez. Bu sözler, seven insan ruhunun da, sevilen kadının yokluğu ile vücuduna gelecek sonsuz karanlığa alışamayacağını söylemek için yapılmış bir hazırlıktır Nitekim "Sen Olmasan.. şiiri.

Sen olmasan... Bu samimi bir iftirâf işte:
Sen olmasan yaşamam:
Seninle râbitamız hoş bir itilâf işte;
Fakat bu râbita hâli mi ruhu ezmekten?..

Akşam
Gurûba karşı düşündüm sükun içinde bunu:
Fenâ değil sevişip ağlamak, fakat heyhât,

Bükâya değse hayat!..
mısralarıyla biter. Bu şiirin son mısralarındaki, sevmeyi ağlamakla birleştiren, ve insanı ağlatacak kadar mes'ut eden derin aşkın ifadesi yanında, hayatın böyle bir ağlayışa bile değmiyecek tarafları olduğunu düşünmek; şairin, bir türlü tatmin edilemeyen ruhuna uygundur.

Fakat Fikret'in evlendikten sonraki aşk duyguları içinde, bir türlü sêklayamadığı ve âdeta romantik bir şair edâsiyle, söylemekten çekinmediği en mühim aşkı, ona "Tesadüf.. isimli şiirleri yazdıran sevgidir. Şairin, "Sen Olmasan"daki kadar ağırbaşlı âdeta terbiyelî diyebileceğim bir, sevgi lisanıyla terennüm ettiği bu "Tesadüf.. lerden bir başka konuşmamda bahsedeceğim.

Nihad Sami Banarlı

